

Letniška lista: --
 Celoletno . . . K 10—
 Pol leta . . . " 5—
 Tretji leta . . . " 2.50
 Mesечно . . . " 1—
Dunaj Avstrije: ----
 Celoletno . . . " 15—
Pogajalne številke
 — 10 vinarjev. —

STRAŽA

Inserati ali oznake
 se računajo po 12 urah
 od 6 redne petkovske
 večkratnih oznanilih
 — popust —
 „Straža“ izhaja v ponedeljek in petek popoldne
 Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravnništvo: Maribor
 Heroška ulica. 5. — Telefon št. 113.

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Z uredništvom se more govoriti
 vsak dan od 11.—12. ure popoldne.

Ministrstvo Salandra ostane.

Dve leti italijanske politike.

Dr. —k—. Kdor hoče umeti sedanji politični položaj v Italiji, ki ga označuje na zunaj zlasti nastop Giolittijev in demisijski ministristva Salandra, mora pogledati za par let nazaj. Ko je Giolitti pred dvema letoma odstopil kot šef vlade, je imel za seboj dobro organizirano večino, na katero se je lahko popolnoma zanašal. Ko se je šlo za naslednika, ni bilo najvažnejše vprašanje, komu bo kralj poveril sestavo vlade, temveč, komu bo dal Giolitti na razpolago svojo zvesto gardo. Večina, na katero se je Salandra opiral, je torej Giolittijeva, in dokler je ta odobral Salandrovo politiko, je imel šef vlade zanesljivo zaslombo v parlamentu. To je znova potrdil obisk, ki ga je pred tremi meseci Salandra napravil pri Giolittiju. Kmalu nato so objavili listi pismo, ki ga je Giolitti pisal nekemu političnemu prijatelju; iz njega govori odločna volja, ohraniti nevtralnost. Ko sta pa začela Salandra-Sonnino zapuščati nevtralno smer, se jima je začela majati tudi zaslomba, in ko sta celo jela bojažljivo govoriti proti Avstriji in Nemčiji, je moral treznemu opazovalcu postati jasno, da hočeta ta dva moža ustanoviti nekako oligarhijo, kakor se izraža socialistično glasilo „Avanti“.

Salandra je res dobil v dveh kratkih zasedanjih parlamenta zaupnico in njegova večina je segala daleč v klopi levice. Ti zaupnici pa je dosegel le po svojih nedoločnih, dvoumnih izjavah. Njegova izvajanja so bila tako splošna, da so jim lahko podtaknili svoje politične nazore pristaši in nasprotniki trozveze, prijatelji in protivniki nevtralnosti.

Po nepričakovani smrti markija di San Giuliano je prišel na krmilo Sidney Sonnino, mož, ki je že dvakrat pokazal svojo nesposobnost. Zgodovina italijanskega kraljestva pozna dve Sonninovi ministristvi; ne prvo ne drugo ni učakalo sto dni obstanka, obe sta padli pri prvem nastopu. Ker morajo biti po ustavi ministri iz vrst parlamentarcev, ni bilo ob Giulianovi smrti mogoče mnogo izbirati. Salandra je poklical Sonnina, ker je pripadal parlamentarni desnici in je bil prvotno začel diplomatsko kariero, katero je pozneje zapustil. Poznal je torej diplomatsko tehniko, bavil se tudi z vprašanji zunanje politike, saj se je pri razpravah o proračunu zunanjega ministristva vsakikrat oglašil k besedi. Osebnostni del Sonnino v zbornici nikdar bogve koliko pristaše; vzrok je pač to, da je stremil vedno le za ugledom in močjo in je zato omahoval med desnico in levico, kakor mu je v trenutnem položaju pač bolj kazalo. Da poveča svoj politični ugled, je ustanovil tudi dnevnik „Il Giornale d'Italia“.

Ministrstvo Salandra je torej zgubilo trdno zaslombo v parlamentu, ker je zapustilo v politiki Giolittijevo smer. Pa tudi v italijanskem ljudstvu v samem ni imelo zaslombe in to mu je postalo še pogubnejše. Ves krik in vik nacionalistov in sploh intervencionistov, ni mogel prikriti dejstva, da ljudstvo v veliki večini odločno nasprotuje vojski, da ne uvidi, zakaj da bi se morala Italija z orožjem udeležiti vojske. To razpoloženje med ljudstvom se je zadnje dni večje pokazalo pri vojaških prevažanjih.

Prijatelji vojske, ki so bili že tako blizu cilja, so seveda v zadnjem času zbrali vse sile in napeli vse moči, da bi bila prizadevanja za mir brezuspešna. Dobro vemo, da vodijo vse gibanje za vojsko v Italiji framažonske lože, ki so v tesni zvezi z Parizom in Londonom, znano je tudi, da namen tega gibanja niso narodne aspiracije, ki bi se lahko izpolnile tudi mirnim potom, temveč da je zadnji namen pokopati monarhijo in na njenem grobu ustanoviti italijansko republiko po francoskem vzorcu. Za dosego svojega namena uporabljajo hujskači za vojsko vsa sredstva, tudi nasilstva. Zadnje dni niso prizirjali intervencionisti samo hrupnih pouličnih demonstracij, temveč so dejanski napadali Giolittijeve osebnosti in politične prijatelje. Tako so n. pr. v Rimu pretepli poslanca Bertolinija; neki častnik ga je rešil iz smrtnih nevarnosti. Da stoji intervencionisti na stališču, da njih namen posvečuje vsako sredstvo, priča resolucija milanskih hujskačev, katero so poslali Salandri; glasi se: „Zastopniki liberalcev, radikalcev, reformiranih socialistov, republikancev, revolucionarjev in frendistov protestirajo odločno proti vsakemu sramotnemu poizkusu poslanecov in senatorjev, ki bi meril na to, da

se okrepi sužnost Italije proti trozvezi in narodom, ki so simbol barbarskega zatiranja... In ker vedo, da so interesi več ko institucije, sklenejo, da se mora preprečiti, da bi se domovina pokazala strahopetna.“ Stavke, da so interesi več ko institucije, pove dovolj.

Salandra in Sonnino sta bila pripravljena, stopiti na to pot in pustiti v nemar vse druge ozire; pa to je bila stranpot v močvirje. Vedela sta, kaj ju čaka, ako vprašata parlament za mnenje. Značilno je, da se je ministrstvo Salandre zadnji čas opiralo vedno bolj na stranke levice, dočim je izšlo iz desnice. Takšno ministrstvo je seveda nemogoče.

Tako stoji stvari danes. Ali bo prihodnji mož imel moč, varovati Italijo vojske na zunaj in revolucije na znotraj, bo pokazala bližnja prihodnost. Ako hoče to doseči, bo moral imeti Katonovo modrost in Cezarjevo energijo.

Kaj bo z Italijo?

Danes prihaja vest, da Salandrovo ministrstvo ostane. Ali bo to dejstvo uplivalo po Italiji na prijatelje miru ravno tako razburljivo, kakor njegov odstop na vojne hujskače, potem se Italija bliža notranji revoluciji. Potem, tako smemo dalje sklepati, se tudi ni bati vojske. Tudi bližnja bodočnost je v božjih rokah in mi o njej lahko ugibamo, prerokovati pa ne moremo. Sicer pa je treba opomniti, da tudi Salandrovo ministrstvo ne pomeni vojske. V ministrstvu so tudi prijatelji miru, le zunanji in vojni minister sta baje odločna pristaša vojne.

Razvoj krize.

Dne 13. t. m. se je v ministrskem svetu pokazalo, da ni edinosti v kabinetu in da torej vlada v sedanji sestavi ne more več stopiti pred parlament. Na to se je sklenilo, da vse ministrstvo odstopi. Seja je trajala do 7. ure zvečer, a izvedelo se je za odstop še le nekaj ur pozneje.

Dne 14. t. m. je pozval kralj predsednika poslanske zbornice Marcoro ter mu poveril sestavo novega kabineta. Marcora je ponudbo odklonil.

Dne 15. t. m. je poveril kralj sestavo novega kabineta zakladnemu ministru Carcano. Tudi ta je odklonil.

Na to se je kralj dne 16. t. m. odločil, da ne sprejme odstopa Salandrovega ministristva. Salandra ostane torej s celim ministristvom.

Prekucija v Italiji?

V Italiji, posebno v Rimu, se zadnji čas nemiri vedno ponavljajo. V soboto, dne 15. maja, so zopet izbruhnile v Rimu, kakor poroča dopisnik berlinskega Wolffovega časnikarskega urada, nemiri v nevarni obliki in so imeli značaj prekucije. Ljudske množice, ki so se zbrale na ulicah, so s sramotilnimi klici na Nemčijo protestirale zoper Giolittija, katerega smatrajo, da se je pročal Nemčiji. Nemiri so bili namenjeni tudi zoper nemškega veleposlanika v Rimu, kneza Bülowa. Množice so kričale: „Pereat Bülow!“ Kljub temu se je knez Bülow tudi v nedeljo, dne 16. maja, peljal na običajni sprehod. V mnogih delih mesta so se pojavili resni nastopi zoper pristaše nepristranske politike. V poznih nočnih urah je še prišlo pred gledališčem „Constanzi“, kjer je d'Annunzio predaval, do resnih nemirov. Razburkana množica je razbila poulične svetilke, tako da je bila cela ulica Via Viminale v trdi temi. Nemirneži so napravili po ulicah barikade. Prekucuhi so grozili z revolvri. Množica je zahtevala od trgovcev, da zaprejo vse trgovine. Isfotako so nemirneži tudi zahtevali, da se prekinejo predstave v gledališčih, kar se je n. pr. zgodilo v gledališču Quirino. Tudi iz drugih mest, n. pr. iz Milana, Florencije in Beneč se poroča o velikih nemirih. Najhujše je bilo menda v Milanu.

Neednost v vladnih strankah.

List „Giornale d'Italia“ piše z ozirom na sedanjo ministrsko krizo: „Edini vzrok za odstop sedanjega ministristva je pomanjkanje sloge v vladnih (ustavnih) strankah glede ministrske mednarodne politike. Ta neednost se je pričela tedaj, ko je Giolitti izrazil svoje odločno mnenje zoper vojsko. To mnenje je nasprotovalo stališču večine ministristva. Ker se sedanji položaj ni mogel re-

šiti s kakšno izjavo ministrske večine, ni preostajalo ministristvu nič drugega, nego da odstopi. List povdarja, da so vesti o različnih mnenjih, ki so nastala v ministristvu, neresnična. Na vsak način je nemogoče, da bi Salandra zopet sprejel vodstvo ministristva, katero bi zavzemalo sedanjemu ministristvu nasprotno stališče, ki je podalo ostavko. Pri sedanji krizi se ne gre za to, da bi se sestavilo ministristvo, ki bi imelo politično večino zbornice za seboj. Naloga novega ministristva bo temveč z ozirom na sedanji težavni položaj, da se določi prihodnja smer vlade in se okoristi z vsemi pridobitvami odstopivšega ministristva.

Sonnino želel vojsko.

„Kölnische Zeitung“ poroča iz Curiha in Lugana: Sonnino je v ministrski seji dne 7. maja zahteval odločen sklep, naj se kratkoma pretrgajo vsa pogajanja z Dunajem. O stal je v manjšini. In posledica je bila, da se je na to odgodilo zasedanje državnega zbora in da so Giolittija poklicali v Rim.

Večina italijanske zbornice je zoper vojsko.

Milanski list „Secolo“ je izračunal, da bo znasala v prihodnji italijanski zbornici, ki je sklicana na dne 20. maja, večina italijanskih poslancev, ki je proti temu, da bi Italija posegla v sedanji svetovni spor, 40 glasov.

Hujskači na delu.

Iz Švice se poroča: V vseh pogovorih o italijanski krizi se sviri pred optimizmom. Položaj se je sicer nekoliko zboljšal, toda bati se je, da bodo italijanski vojni hujskači napeli vse svoje sile, da se zadržani rešitev mirnim potom. Računa se še celo s pouličnimi nemiri in izgređi. Dejanski napad na Bertolinija, prijatelja Giolittija, je tozadevno prav slabo priznemanje. Zopet se pa priznava, da je postopal italijanski kralj Viktor Emanuel kot zelo ustaven vladar, ker se je odločil, da zasliši mnenje vseh vodij strank. List „Corriere della Sera“ piše, da je označil Salandra kralju za naslednika Giolittija, ker zahteva tako parlamentarni položaj, ne pa položaj dežele. Ko so izvedeli to novico maloštevilni poslanci, ki so se še nahajali v poslanski zbornici, se jih je polastila velika nevolja. Slišale so se samo besede največjega presenečenja in nevolje. V majhni skupini nevtalisticov se je govorilo, da je bilo pričakovati, da bo odstopil Salandra in da bi se bil mogel odstop zavleči k večjemu le nekaj dni. Več intervencionističnih državnih poslancev je povdarjalo možnost, da bo kralj spet poveril novo sestavo ministristva ali koalicijskega ministristva Salandri. Poslednje bise morda vendarle odločilo za vojsko.

Prostozidarji — hujskači za vojno.

Slavnostnega odkritja Garibaldijevega spomenika so se udeležile vse italijanske prostozidarske lože. V sprejedu je bilo 400 njihovih zastav. Socialistični list „Avanti“ strahovito napada prostozidarsko demokracijo, ki najbolj ščuva k vojski. V nasprotju z resnično voljo ljudstva in s časnikarskimi slepili hoče umetno ustvariti bojažljivo razpoloženje, da zažudi pravo javno mnenje. „Avanti“ poroča: Vsi socialisti in katoliki so edini v stremljenju, da obvarujejo ljudstvo pred grozotami vojne.

Kaj obeta Italiji trosporazum.

Sotrudnik „Kölnische Zeitung“ iz Curiha brzojavlja svojemu listu na podlagi telefoničnih poročil iz Rima, da je razpoloženje v Rimu nekoliko bolj pomirljivo. Možnost mirnega razvoja se je nekoliko povečala. Glede pogajanj Italije s trosporazumom se poroča, da je Tittoni, ko je prišel iz Pariza v Rim, prinesel seboj zapisnik, v katerem je bil zabeležen sporazum med Francijo in Italijo. Zapisnik pa je prinesel Tittoni s podpisni nazaj. Ali je bila v zapisniku začrtana pravilna zvezna pogodba ali samo morebitna odškodnina, ni znano.

Laški dijaki v parlamentu.

Dne 14. t. m. predpoldne se je zbralo nekaj stotin dijakov v vseučilišču, odkoder so šli na Piazza di Monte Citorio. Mahoma so udrli v preddvorane zbornice ter potrli okna nad vhodom in fasadna okna. Najvožim državnim poslancem in uslužbencem se je posrečilo, potisniti dijake iz preddvorane. Na to so izgređniki odšli.

Izgređi v Rimu.

Ko se je izvedelo za Salandrovo padec, so vojni hujskači uprizorili v Rimu rabuke proti Giolittiju, ki so bile obenem kajpada naperjene tudi proti Avstriji in Nemčiji. Najprej so hoteli hujskači razgrajati pred Giolittijevim stanovanjem, na to pred avstro-ogrskim poslaništvom, na to pred Collegio Germanico in slednjič zopet pred Giolittijevim stanovanjem v Via Cavour. Karabinieri in vojaštvo jih je razgnalo. Iz razburjene množice se je klicalo: „Proč z Giolittijem!“, „Proč z izdajalci!“ Na ulicah so napadali poslance, ki so pristaši Giolittijeve politike. Na nemškega centromovega poslanca Erzbergerja, ki se slučajno mudi v Rimu, so metali kamenje. D'Annunzio je prispel v Rim in v javnem govoru hujskal ljudstvo za vojsko.

Rabuke v Italiji.

V Benetkah so nameravali izgređniki vdreti pred nemški konzulat, a jih je policija odgnala. Pri severnonemškem Lloydju so pobili šipe in strgali napise.

V Milanu so hujskači uprizorili velikanske in burne obhode. Posrečilo se jim je priti pred stanovanje nemškega konzula.

V Turinu so se prijatelji miru zbrali pred uredništvom Giolittijevega lista „Gazetta del Popolo“, ter klicali „Abasso la guerra!“ Prišlo je do spopada s hujskači.

Vojaštvo za javno varnost.

Uradna „Agenzia Stefani“ javlja dne 14. t. m. iz Rima: V smislu sklepa ministrskega sveta je razposlal ministrski predsednik Salandra na vse predstojnike brzojav, s katerim jih pooblašča, da lahko izročijo, ako smatrajo za potrebno, skrb za javno varnost in javni mir in red vojaškimi oblastim. S tem izreka vlada svojo neupogljivo voljo, da se bo odločno poslužila vseh sredstev za ohranitev javnega reda in miru.

Splošne mobilizacije še ni.

Italijanski konzul v Curihu je izjavil, da še ni izdan splošni mobilizacijski ukaz za Italijane, živeče v Švici.

Presenečenje v Franciji.

Ko je francoska vlada izvedela o ministrski krizi v Italiji, je sklicala ministrski svet na posvetovanje, ki je bilo tako viharno, da so se večerni pariški listi bavili s vprašanjem, je-li ne bo potrebno, da se bodo morale v sedanjem ministrstvu Viviani izvršiti spremembe. Istina je, da je vojni minister Milerand zagovarjal nujnost obsežnih podvzetij tudi še v krajih Francije, ki ne spadajo k bojnemu polju, istina je tudi, da je moral Delcasse petkrat nastopiti, da je pomiril svoje tovariše, katere je iznenadila italijanska kriza. Delcasse je zapustil, popolnoma zmučen, prej nego drugi tovariši, posvetovalno sobano in je, ne da bi izpregovoril le besedo, odhitel mimo častnikarjev, katerim se je pozneje dal nasvet, naj spremenijo osorno pričetno pisavo proti Giolittiju.

Salandra.

Odstopivši ministrski predsednik Salandra je bil rojen leta 1853 v pokrajini Foggia v južni Italiji. Mož je bolj čemernega značaja, temne polti in nosi skoro vedno samo črno obleko. Salandra se je že kot mladi uradnik povspel do visokih služb. V Rudinijevem ministrstvu je bil državni podtajnik v finančnem ministrstvu, v drugem Crispijevem ministrstvu je bil pod tedanjim zakladnim ministrom Sonnino podtajnik za državne zaklade, pod prvim Pellouxovim ministrom je bil poljedelski minister. Leta 1906 ga je Sonnino vpoklical kot finančnega ministra. Salandra opravlja v svojih prostih urah tudi službo vseučilišnega profesorja. Mož je baje izboren jurist. Njegovi govori so v italijanski zbornici vedno vzbujali izredno pozornost poslancev, toda navdušili niso nikogar, ker je govoril preveč profesorsko dolgočasno. Kot poslanec zastopa Salandra v italijanski zbornici južnoitalijansko volilno okrožje Lucera.

Sonnino.

Pri novi sestavi Salandrovega kabineta mesca novembra 1914 je bil Sonnino imenovan ministrom zunanjih zadev in je s tem postal naslednik umrlega San Giulianija. Sonnino, ki je bil pred osmimi leti ministrski predsednik, je veljal takrat kot odkritosrčen prijatelj trozveze. Danes veljata Sonnino in nabelbinski minister Martini kot zastopnika vojne politike. Da se je državna zbornica izrekla za politiko proste roke, je Salandrovo delo.

Giovanni Giolitti.

Giovanni Giolitti, eden največjih italijanskih državnikov, je bil rojen l. 1843 v Mondovi v Severni Italiji. Po končanem vseučiliškem študiju je stopil v državno službo in je bil že s 23. leti namestnik državnega pravdnika in tri leta pozneje tajnik davčne komisije v finančnem ministrstvu. Kot tak se je začel pečati z vsemi vprašanji italijanske politike. V razmeroma kratkem času je avanziral do generalnega nadzornika v finančnem ministrstvu in nekaj let pozneje je postal glavni tajnik italijanskega računskega dvora. Leta 1876, ko je prišel na krmilo italijanske vlade znani Crispi, je postal Giolitti državni svetnik in leto pozneje pa je bil izvoljen v italijansko zbornico. Od tega časa naprej je stopal vedno bolj v politično ospredje in njegove bogate izkušnje v vseh finančnih strokah so ga posadile leta 1889 na sedež finančnega ministra. Leta 1892 je postal ministrski

predsednik in minister notranjih zadev. Obdržal si je tudi vodstvo finančnega ministristva, toda njegovo ministristvo je moralo vsled velikanskih stavk in nemirov, ki so takrat izbruhnili po vsej Italiji, že v par mesecih podati ostavko. Novembra leta 1903 je postal v drugič ministrski predsednik. Z železno roko se mu je posrečilo udušiti razne stavke in nemire delavcev in železničarjev in ravno v to dobo padejo njegovi velikopotezni finančni načrti, kot poddržavljenje severno-italijanskih železnic, razna osuševalna dela v južnem delu Italije, novi volilni red, poddržavljenje vseh zasebnih zavarovalnih zavodov, i. t. d. Njegova spretna finančna roka je povzdignila blagostanje Italije in uredila njene finance tako uzorno, da se je mogla Italija zaplesti brez finančnih težkoč v dolgotrajno vojsko v Tripolitaniji, iz katere je izšla kot zmagovalka in si pridobila z zavzetjem Tripolitanije novega ozemlja za svojo trgovino. Po končani vojski v Tripolitaniji je ministristvo Giolitti odstopilo in na krmilo je prišlo ministristvo Salandre, ki je za sedaj odstopilo, da napravi v tej dobi svetovne krize, v kateri se nahaja Italija, prostor Giolittiju ali vsaj možu Giolittijevega zaupanja.

Marcora.

Giuseppe Marcora je star 74 let. Pravo je študiral v Švici v Bernu in se je pozneje naselil kot odvetnik v Milanu. Bil je tudi član milanskega občinskega zastopa, v katerem je bil vodja demokratične stranke. Od leta 1876 je bil član poslanske zbornice. V novembru leta 1904 je bil s pomočjo Giolittija izvoljen predsednikom zbornice.

Vatikan upa.

Glasm „Kölnische Zeitung“ upajo v Vatikanu, da se bo napetost rešila mirnim potom. List „Messaggero“ izve, da bo italijanska vlada predložila parlamentu zeleno knjigo. Več nego 300 poslancev in 100 senatorjev je oddalo svoje posetnice pri Giolittiju, iz česar se sklepa, da bodo podpirali njegovo politiko.

Tisza o ovaduhih.

Ogrski ministrski predsednik grof Tisza je že pred nekaj dnevi v ogrski državni zbornici izpregovoril nekaj krepkih, pa zelo potrebnih besedi proti grdemu tožarenju in nešetim ovadbam brez podpisa, ki se je razpaslo v vojnem času. Povedal je, da te vrste domoljubje, ki ga kažejo taki ovaduhi in tožbarji, ni nič vredno in da je ta reč sploh nečedna in sramotna. Po tej poti se ne skrbi za blagor domovine. Seveda, na domovino takih ovaduhov pač nihče ne misli, nego samo na svojo osebno strast, na staro sovraštvo, ki ga ima do kake osebe, ali pa na strankarske ali narodne zagrizenosti, ki upa, da bi se ob tem času moglo znesti nad nasprotniki in jim kaj škodovati. Veliko takih slučajev je bilo na Ogrskem, kjer je preiskava čisto jasno dognala, da je kdo ovadil drugega samo zato, ker je imel zavoljo kake izgubljene pravde ali kakega drugega podobnega vzroka mržnjo nanj, da je popolnoma nedolžne besede zavil, preobrnil in jim dal drug pomen, ki se je lahko dobilo iz njega kaznjivo dejanje.

Drugod so prenapeti Madžari vsakega Slovačka, Rusina ali Rumuna, ki se še ni sramoval svoje rođa in ki se je še drznil govoriti v svojem jeziku, naznanili kot državnega sovražnika in kot prijatelja Srbov ali Rusov, kakor bi bil vsak, kdor ni Madžar, že za državo nevaren človek.

V prvih mesecih vojne dobe je bilo vse polno rusinskih, slovaških in sploh nemadžarskih veljakov in zlasti duhovnikov zaprtih. Tam je pač tako kakor že drugod po svetu: za revno, zapuščeno ljudstvo, na katerega strani stati ne nosi nobenega dobička, marveč pred gospodujočimi drugorođci celo sramoto in zaničevanje, se potegne domala edino le njegov duhovnik. Ubogega, zatiranega Irca je branil proti Angležu samo njegov župnik in kaplan, za katoliškega Hrvata se je pod Turkom v Bosni in Hercegovini boril edini „ujak“ frančiškan, s Poljakom proti Prusu drži samo njegovo duhovstvo. Zato ni čuda, če se zatiralec mržnja obrača v prvi vrsti proti duhovniku v takih razmerah, in kadar se jim zdi, da je prišla priložnost, da bi se jih bilo mogoče iznebiti, jo brž in temeljito porabijo. K narodnemu sovraštvu se pridružuje pri brezvercih še versko. Ti duhovnika sploh sovražijo. Kakor njihov duševni oče Volter bi radi videli, da bi zadnji kralj visel obešen za čreva zadnjega duhovnika.

Ne more se reči, da bi bil Tisza posebno pravičen drugim ogrskim narodom; tudi katoličanom ne, saj je kalvinske vere in ob enem trd Madžar, ki bi madžarsko reč rad povzdignil čim najvišje. Toda ta mož je toliko pameten, da je spoznal, da državi ne more koristiti slepo strastno ovaduštvo in z njim zvezano zapiranje poštenih ljudi na tožbe vsakovrstnih, večkrat zelo malovrednih ljudi. Zato se je svoj čas potegnil za uboge žrtve. Poskrbel je, da se je zapiranje ustavilo, da so se preiskave hitro izvršile in bil je toliko moža, da je proti vojaški in politični gosposki branil po nedolžnem zaprtje. Pisal je rusinskim škofom lepo pismo, v katerem obžaluje, da so se nekateri uradniki prenegliali in jim javno izkazuje izpričevalo domoljubja.

Tudi v Dolenji-Avstriji, kjer se je prav zadnji čas začela grda gonja proti katoliškim duhovnikom in redovnikom, češ, da so izdajalci, se je gosposka potegnila zanje. Več duhovnikov so zaprli, toda prav

kmalu so jih izpustili, ob enem so pa začeli zasledovati tiste, kateri so jih ovadili in vsem takim zažugali s strogimi kaznimi. Tak okrajni glavlar je res pošten in pravičen mož. Lažnjivi ovaduh je državi nevaren in treba mu je s silo streti njegovo predrznost in ga dati pod ključ, da se v luknji predrami in zave, kako grd je obrekljiv, sovražen jezik.

Ob takem času se vsaka beseda pač ne more položiti na zlato tehtnico. V razburjenju, žalosti, obupnosti, marsikdo kaj zine, kar ne izvira iz njegovega prepričanja, česar bi ne rekel, ko bi bil mirne duše in bi mogel premisliti, kaj reče. Ovaduh, ki povsod nastavlja ušesa, kje bi kaj ujel, da bi mogel koga spraviti v nesrečo, je grd in krivičen človek, in še tem bolj, ker ga njegova umazana strast sama vodi do tega, da prikriva in zavija, ali da se tudi na celem izmisli.

Res je sicer, da sodišče, ki more zasledovati pravico, pride resnici do dna in reši po nedolžnem osumljenega človeka kazni, toda kdo mu odstrani pa sramoto, ki jo je prestal, škodo, ki jo je imel, dušno in telesno trpljenje, ki ga je morilo, ko je bil po nedolžnem v preiskavi in morda še dalje časa celo — zaprt.

Ovaduh ni domoljub, tako je rekel grof Tisza, in s tem je svoji domovini mnogo koristil. Škodoželjnost, zavist, sovraštvo, strankarska, politična, protiverska mržnja, ki iz njih izvira ovaduštvo, niso lastnosti poštenih značajev. Domovina pa ima korist samo od poštenih, plemenitih ljudi.

Pripomnimo, da smo ta članek povzeli po cenzuriranem ljubljanskem tedniku „Domoljubu.“

Angleška vojna ladja „Goliath“ se potopila.

Iz turškega glavnega vojnega stana se poroča: Danes, dne 14. maja predpoldne, je napadel del turškega vojnega brodogaja angleško vojno križarko „Goliath“, ki se je nahajala v zalivu Morta ob uhođu v Dardanele. Granate turških topov so zadele na treh mestih angleško vojno ladjo, ki se je takoj potopila.

Od posadke, ki je štela 750 mož, se je rešilo 20 častnikov in 150 mož.

Potopljena ladja je bila starejša angleška vojna ladja, kajti zgrajena je bila leta 1898. Dolga je bila 119 m, oborožena s 4 velikanskimi topovi kalib. 30.5 em, z 12 topovi srednjega in s 16 topovi majhnega kalibra. Njena brzina je znašala 18 milj v 1 uri, njena posadka je pa štela 750 mož.

Ruske zahteve glede Dardanel.

Ruski parlamentarni voditelj Miljukov je izjavil v Londonu, da Rusija zahteva za se na podlagi londonskega sporazuma iz l. 1913 tudi otoka Imbros in Tenedos, ker obvladujeta vhod v Dardanele. Kdor ima Carigrad in morsko ožino, mora imeti Tenedos in Lemnos.

Zarota v Atenah?

Dunajski listi poročajo iz Carigrada: Atenska policija je razkrila zaroto proti kralju in vladi. Sledovi vodijo baje v samo vojno ministristvo. Zaroto je baje zasnoval Venizelos. Venizelos je ponoči izginil neznanokam iz Aten, kamor se je bil vrnil iz Egipta.

Nove angleške spletke.

„Telegrafunion“ javlja: Trojni sporazum sedaj spletkari že tudi v Albaniji. Anglija, Rusija in Francija hočejo zopet poslati svoje zastopnike v Albanijo. Rusijo bo zastopal konzul Petrijajev.

Trosporazum spletkari.

Geneva, 13. maja.

Francoski parlamentarni krogi trde, da je sklenila Anglija pogodbo, po kateri mora Japonska s svojo vojno mornarico pomagati Angležem v Sredozemskem in v Severnem morju. Japonski je zato Anglija prepustila Kitajsko. Ker more v Sredozemskem morju postati Angliji le Rusija nevarna, je v tej pogodbi tudi prikrita ost proti sedanji angleški zaveznici, Rusiji.

Avstrijsko-rusko bojišče.

Maribor, 17. maja.

Najnovejše generalštabno poročilo poroča v prvi vrsti o našem napredovanju na Rusko-Poljskem in sicer ob Pilici in Visli. V Galiciji smo zavzeli mesto Sambor (jugozahodno od Lvova), ob Sanu pa Jaroslav. Kaj se gođi pred Przemyslom, nimamo poročil. Severno od Kolomeje smo odbile vse napade, v Bukovini je primeroma mir.

Pred Przemyslom.

Avstrijski 10. armadni zbor — polki, ki so sestavljeni iz okrožja Przemysl — je te dni dospel že pred vrata trdnjave Przemysl. V zvezi z deli Makensove armade so zasedli przemyslski rojaki črto ob zahodni strani bivših zunanjih trdnjavskih utrd in oKopov. Kakor je posneti iz poročil, ki prihajajo z bo-

jišča, je upanje, da bodo mogoče lastni rojaki že v kratkem zasedli naš Przemysl. Desno krilo naše srednjegališke armade prodira na južnoizhodni strani Przemysla čez črto Dobromil—Stary-Sambor in Borislav proti Samborju in Drohobicu in tako ogrožuje Przemysl tudi od te strani, Dne 14. t. m. so naši v korakali v mesta Dobromil, Stary Sambor in Borislav ter so zasedli izredno važne višine na južnoizhodni strani mesta Dolina (južno od Stryja).

Mesta Rudnik, Lezajsk in Jaroslav zopet naša.

Avstrijske čete, ki so dne 6. maja zasedle mesto Tarnov, so dne 14. maja prodrle do reke San in so zasedle mesti Rudnik in Lezajsk na levem bregu reke. Pri obeh mestih so važni mostovi za prehod čez San. Dosedaj so naše čete ob srednjem in spodnjem toku Sana zasedle edino zahodni breg reke. Nemške Makensenove čete so prodrle do važnega srednjegališkega mesta Jaroslav, ki leži severno od trdnjave Przemysl. Rusi so mesto prepustili nemškim četam.

Naše prodiranje v srednji Galiciji.

Iz Berolina se poroča: Z natančnostjo, kakor bi bilo preračunjeno, upliva poraz in umikanje Rusov v zahodni Galiciji tudi na rusko karpatsko armado. Umikanje ruske karpatske armade se je najpoprej vršilo notri do prelaza Lupkov, nato nadalje v ozemlje prelaza Užok in po zadnjih poročilih so začele avstrijsko-nemške čete napadati Ruse tudi na zahodni strani Užoka. Avstrijsko-nemška južna armada generala Linsingena je začela prodirati na celi črti. V dolinah rek Orave in Opor prodirajo naše čete proti severu. Naše čete so zavzele važne višinske postojanke, umikanje Rusov je postalo splošno in naša armada je že prodrla v smeri proti Skolam. V najkrajšem času se bo nahajala v dolini reke Stryj, odkoder pelje važna cesta čez Stryj proti Lvovu. Tudi na izhodni strani prelaza Užok je bilo prodiranje naše armade uspešno, kajti naše čete se že nahajajo v ozemlju južno od Turke, kjer so odvzele Rusom več važnih višinskih postojank. Kako velikega pomena so bili ti boji, je razvidno iz tega, ker so naše čete ujele v teh bojih čez 4000 Rusov. Dosedanji uspešni boji naših čet na tem ozemlju nam pa jamčijo, da se bo nahajala naša armada morda že v kratkem času na ozemlju med Przemyslom in Lvovom, kjer bo uspešno podpirala avstrijsko-nemško armado, ki prodira od zahoda sem čez reko San.

400 galiških občin zopet v naši oblasti.

Ker se je posrečilo naši armadi predreti v zahodni Galiciji rusko bojno črto in prisiliti Ruse k umikanju, je prišlo čez 400 galiških občin zopet pod našo oblast. V vseh teh občinah je zopet upeljana avstrijska uprava. Gališke železniške in upravne uradnike so zopet poklicali v osvobojeno ozemlje. Poštni in brzotjavni promet pa še ostane tudi v bodoče pod vojaško upravo.

Tudi ob Pilici se Rusi umikajo.

Rusi so se začeli umikati tudi ob reki Pilici na Rusko-Poljskem. S prostora izhodno od mesta Piotrkov, katero so mesca decembra naši polki zasedli in dalje proti jugu ob Nidi, kjer so bili Rusi več kot celih pet mesecev zakopani v mogočne okope, obračajo sedaj sovražniki našim armadam hrbet. Dne 14. maja je došlo poročilo, da so naše čete zavzele mesto Kielce, ki je glavno mesto enakoimenovanega rusko-poljskega okrožja. Kielce ležijo ob reki Nidi jugozahodno od znane Lysa-gore (nad Vislo), Piotrkov leži kakih 90 kilometrov severozahodno od tega mesta. Bojna črta, na kateri se ruska armada umika, je torej zopet za 90 kilometrov daljša. Okrog 40 kilometrov široka je bila zevajoča luknja, ki jo je naša armada vsekala v ruski zid ob Dunajcu in Biali (v zahodni Galiciji). Sedaj, ko še od tega časa niso pretekli niti trije tedni, je iz ruskega poraza nastal velikanski poraz vseh ruskih armad med mestom Piotrkov na Srednjem Poljskem do ozemlja izhodno od Užoka. Na približno 400 kilometrov široki fronti bežijo v velikem neredu milijonske armade one države, katere se je še nedavno ponašala, da hoče vladati čez celi svet in da ne trpi, da bi kaka manjša država obstojala zraven nje. Vedno večji in obsežnejši je naš uspeh, vsak dan slavnejša in večja je zmaga, ki so jo dosegle naše čete nad mogočno rusko armado. Zmaga, ki so jo tukaj izvojevale naše čete, je večja, kot so bile zmage, katere ima zapisane zgodovina svetovnih vojsk.

Naši domači polki v južnoizhodni Galiciji.

Iz poročila avstrijskega generalnega štaba dne 15. maja je posneti, da se štajerski in koroški polki borijo sedaj v južnoizhodni Galiciji v prostoru pri mestih Kolomea in Nađvorna. Rusi so v tem ozemlju pritiskali z veliko silo od severa na naše postojanke severno od črte Nađvorna—Kolomea—Sniatyn. Ko so naši junaški slovenski polki pri Dukli vrgli sovražnika daleč nazaj v Galicijo, so postali prosti. Armadno vodstvo, ki predobro pozna vstrajnost in junaške čine naših domačih polkov, v katerih so večinoma le slovenski mladeniči in možje, jih je poslalo na pomoč avstrijskim četam v južnoizhodni Galiciji. Uspeh se je takoj pokazal. Naši vrljunaški sovražnik razno prodiranje ustavili, ujeli pri Ko-

lomei mnogo Rusov ter uplenili mnogo vojnega gradiva. Iz tega je razvidno, da naše armadno vodstvo upošteva, da je naš „železni kor“ sposoben za najtorejše vojne naloge. Pri Dukli so se naši junaki že več mesecev z veliko spretnostjo ustavljali ruskemu navalu, sedaj jim je poverjena enako važna naloga v južnoizhodni Galiciji.

Boji pri Černovicah.

Ko so se naše čete pretekli teden umaknile pri Horodenki in Zalesčiki, so Rusi začeli pritiskati z vso silo od severozahodne strani na naše postojanke ob levem bregu reke Prut. Položaj je postal tak, da so se naši morali umakniti z levega brega. Armadno vodstvo je to odredilo iz važnega vojaškega vzroka. Med prebivalstvom v Černovicah je nastalo precejšnje razburjenje, ki pa je kmalu izginilo, ko se je izvedelo, da je naša artilerija zasedla važne postojanke, s katerih sovražnika pred Černovicami popolnoma obvladuje. Z napadom na Černovice in izvanredno silnim navalom na naše postojanke ob reki Prut bi bili Rusi radi padli naši armadi v južnoizhodni Galiciji v hrbet, kar pa se jim ni posrečilo. Istotako se je Rusom izjalovil načrt, pognati naše čete iz Besarabije.

Nova Dimitrijeva armada.

Iz Petrograda poročajo: General Radko Dimitrijevič je sestavil novo armado, ki ima nalogo, da ustavi silni naval avstrijsko-ogrskih in nemških čet v Galiciji.

Nemci ogrožujejo Rigo.

V pariškem listu „Matin“ opisuje vojaški strokovnjak major Civrieux pomen nemškega prodiranja v Kurlandijo. Prodiranju Nemcev sicer ne pripisuje posebnega upliva na velika vojaška podvzvetja, od katerih bo odvisna usoda cele vojske, toda nemško vojno brodogrje, ki iz neznanih vzrokov ne napada ruskega vojnega brodogrja v Izhodnem morju, bo pripulilo pred Rigo, da ogrožuje uhod v tamšnje pristanišče. S temi vojnimi podvzvetji si bo ustvarila Nemčija novo opiralnišče za svoje vojne lačje in za zrakoplove in bo na slični način, kakor pri Zeebrügge ob belgijski morski obali, ogroževala rusko morskobal pri Rigi. Obžalovati je le, da niso Rusi preprečili tega nemškega načrta že takoj v pričetku vojske.

42 cm Škodova havbica.

Iz vojnega poročevalnega stana poročajo: Ves dolgi čas, ko so si naše in ruske čete stale nasproti ob Dunajcu, se je avstrijska armada oboroževala z velikim in najrazličnejšim artilerijskim parkom. Sredi mesca januarja pa je došel v ta park nov močan prebivalec: kraljevski velikan, 42 cm Škodova havbica.

Začetkom mesca januarja je 42 cm havbica nastopila svojo pot na izhodno-gališko bojišče. Že njen prevoz je zahteval posebnih priprav: treba je bilo 6-kolesnega, 75tonskega, železniškega voza. Navadni železniški vozovi so 20tonski. Umevno je, da za prevoz tega velikana ni bila sposobna vsaka železniška proga. Havbico je spremljal inženir Kroh, ki jo je izdelal. Ko je havbica došla na svoj cilj, je bilo treba zopet veliko posebnih priprav. Rabili so 30tonsko veliko dvigalo, napraviti so morali obsežen temelj: celo hišo v velikosti male vile. Ko je bila hiša zgotovljena, se je velikan preselil vanjo. In šele sedaj se je mogel oddati prvi strel. Cev je tako velika, da ima odrašen človek notri dovolj prostora, krogel en železniški voz ne more več peljati kot deset.

Prvi strel je padel dne 14. januarja. Havbica je stala pri postaji Bogumilowicz, obrnjena proti Tarnovu. V Tarnovu so bili ta dan dobre volje. Praznovali so rusko Novo leto. Med tem veseljem pa je ob 9. uri dopoldne prigrmela prva krogla. Učinek je bil strašen. Rusi so v velikem strahu izgubili glavo in preložili svoje etapsko postajo 10 km nazaj. Vsaka krogla je porušila celo vrsto hiš in izkopala 7 do 10 m globoke jame. Krogla leti v zraku 1½ do 2 minut. Med tem časom se neprestano čuje silno bobnenje. Več ruskih vojakov je vsled tega strašnega grmenja — znorelo.

Nemško-francosko bojišče.

Boji pri Arrasu.

Pri Arrasu, kjer so Francozi s štirimi svežimi armadnimi zbori pričeli ofenzivo in dosegli na črti Carency-Neuville tudi uspehe, so bili boji izvanredno krvavi. „Berliner Lokalanzeiger“ poroča iz Zeneve: Iz francoskih poročil o bojih pri Arrasu je razvidno, da je francoska armada radi tega ustavila nadaljne operacije, ker so jo zadele velikanske izgube, posebno na oficirjih. Armadni zbori, ki so največ trpeli, so izgubili približno dve tretjini častnikov. Vojaško šasopisje sicer slavi uspehe v sektorju Carency-Neuville, toda brez notranjega prepričanja. Po mnenju armadne komisije niso uspehi v nobeni primeri z velikanskimi izgubami.

Odstop generalisima Joffre?

„Berl. Tagbl.“ javlja iz Lugana: Italijanski listi prinašajo vest, da bo Joffre odstopil in na njegovo mesto pride general Foch. Joffre se je izkazal pri novi ofenzivi med Armentieresom in Arrasom za nezmožnega. — Po našem mnenju ni takim privatnim vestem prisojati veliko verjetnosti.

Raznoterosti.

Cesar se je na dan Kristusovega Vnebohoda ob 7. uri jutraj udeležil v šenbrunski dvorni kapeli tihe sv. maše, ki jo je daroval dvorni župnik, prelat dr. Seydl. Cesar se sedaj, kakor poročajo iz Šenbruna, zelo dobro počuti. Pri ugodnem vremenu se vsak dan opoldne sprehaja v šenbrunskem vrtu. Starček vladar vstaja stalno vsak dan ob 4. uri in opravlja skoro brez oddiha ves dan svoje vladarske posle.

† **Poslanec Matko Mandič.** V Trstu je dne 14. t. m. umrl prof. Matko Mandič, zastopnik istrskega okraja Voloska v državnem in deželnem zboru. Dolgo vrsto let je bil urednik za istrski narodni preporod velevažnega lista „Naša Sloga“, ki izhaja v Poli. Vse svoje življenje je stal v narodovi službi, zato pa tudi sedaj hrvatsko-slovenski narod vzbujene Istre plaka in joka ob njegovem grobu. Slava njegovemu spominu!

Osebna vest. Zdravnik g. dr. Ivan Turšič zopet ordinira ob svojih navadnih urah v Mariboru, Stolna ulica št. 5.

Mlad doktor. G. Račoslav Borko, uradnik c. kr. državnih železnic, je bil danes dne 17. t. m. na dunajskem vseučilišču promoviran doktorjem prava. Mladi doktor je doma od Sv. Jurija ob Ščavnici.

Vojni kurat č. g. Franc Kren obolel. Č. g. F. Kren, vojni kurat infanterijske divizije št. 22 je nevarno obolel in leži sedaj v Košicah na Ogrskem. Te dni ga bodo prepeljali v sanatorij. Č. g. Franc Kren je bil že od jeseni na bojišču.

Mornariška vest. Brat držav. poslanca Jarca, č. g. Anton Jarc je imenovan župnikom mornariške bolnice v Poli.

Odlikovana slovenska častnika. Zlati zaslužni križec s krono na traku hrabrostne svetinje sta dobila nadporočnika-računovodji Angelik Hribar od 47. pešpolka in Franc Horvat od 9. poljskega topničarskega polka.

„**Ilustrirani Glasnik**“ št. 37 prinaša slike sledečih štajerskih slovenskih junakov: Janeza Knez in Martina Lah, oba iz Kapele pri Radgoni, Mihaela Kukoviča iz Spitaliča pri Konjicah in Karola Korošca iz Zalca. Prvi trije so padli na severnem bojišču, Korošec pa nosi rusko kroglo še sedaj v svojih prsih, kjer se ne da odstraniti. — „Ilustrirani Glasnik“, se naroča v Kafoliški tiskarni in Ljubljani.

Odlikovani slovenski domobranci. S srebrno hrabrostno svetinjo II. vrste so odlikovani: četovodja Ivan Razpotnik, korporali Karol Celcer, Franc Ditman in Jožef Kancler, frajtar Alojzij Deučman ter častniški sluga Ivan Kugerl, vsi od domobranskega pešpolka št. 26.

Na Dunaju je umrl v neki vojaški bolnišnici topničar Jakob Gregorec od poljskega havbičnega polka št. 3. Gregorec je umrl za ranami, dobljenimi na severnem bojišču. Umrl je naš rojak iz tujskega okraja.

Goriški deželni uradniki so dobili svoje plače za tri mešce naprej. Z italijanske strani se trdi, da je to bilo sklenjeno v seji deželnega odbora, katere se deželni glavar ni udeležil in da je hotel deželni glavar sklep razveljaviti. Odborniki so storili sklep z ozirom na napetost z Italijo.

Vse šole v Gradcu in okolici zaprte. Ker je rabila vojaška uprava za nastanjenje vojaštva veliko prostorov, je šolska oblast odredila, da se je v sredo dne 12. t. m. zaključilo šolsko leto na vseh graških in okoliških šolah.

Carinska zveza med Avstrijo in Nemčijo. Bavarski državni poslanec stolni prošt dr. Pichler je govoril dne 13. maja v Monakovem o predmetu: Carinsko-politično zblizanje med Nemčijo in Avstrijo. Dr. Pichler je izjavil, da je večje gospodarsko zblizanje med obema državama skrajno potrebno in se mora ta misel na meročajnih mestih pospeševati. A carinska zveza je sedaj nemogoča. Avstrija potrebuje carinsko varstvo za svojo industrijo, Nemčija pa za poljedelstvo, posebno za ječmen, slad, hmelj in pitano živino. Dr. Pichler je tudi povdarjal, da naj obe državi v večji meri izrabita Donavo za splošen promet, kar bi bilo izredne važnosti.

Cerkev, v kateri je bil kronan hrvatski kralj Zvonimir. Znani hrvatski arheolog Fr. Bulič piše v listu „Bulletino di archeologia e storia dalmata“, da so pri izkopavanju razvalin v Gradini pri Solinu našli na ostanke stare bazilike. Našli so enajst stebrih temeljev in dva stebra iz belega granita. Bazilika je bila široka 9,80 m, dolga pa nad 20 m. V neki stari listini iz 15. veka je zapisano, da je bil l. 1076 v baziliki sv. Petra v Solinu kronan hrvatski kralj Zvonimir. Fr. Bulič se mnenja, da so ti stebri ostanke stare bazilike sv. Petra, v kateri je papežev legat Gebis kronal Zvonimira za hrvatskega kralja. Utemeljuje to svoje mnenje s fragmenti arhitekture in ornamentike, kakor tudi s celotno arhitekturo bazilike, nadalje z lepo lego v ravnini, ki jo napaja reka Juđer, ter s tem, da je jedva 235 metrov od tod cerkev sv. Marije od Otoka, v kateri je bila pokopana l. 976 hrvatska kraljica Jelena. Vse to opravičuje na ziranje, da je stara bazilika res cerkev, v kateri je bil Zvonimir kronan za hrvatskega kralja.

Hujskače pošlite na bojišče! Nemški poslanec Zwetzbacher, sedaj poročnik na severnem bojišču, piše poslancu Bauchingerju, kakor posnamemo po dunajski „Reichsposti“, sledeče: „Res je: vojska je naučila narode zopet moliti. V naši brigadi imamo dva

vojna kurata. Eden je bivši tajnik skadrskega nadškofa, Kozzi. Udeležuje se vseh bitk naše brigade in sicer v prvih vrstah in se obnaša kot pravi junak. Njegov tovariš pa deluje na obvezalščih noč in dan. Oba navdušujeta in tolažita ter delita ranjencem sv. zakramente. Pri njunih sv. mašah je navzoč tudi marsikateri prejšnji politični nasprotnik. Tukaj na bojišču namreč ni nikake razlike med političnimi naziranjimi. Da, reči moram, sedaj se je marsikateri naučil moliti, ki poprej ni maral za molitev. Molijo vojaki na bojišču, in ljudstvo, ki je ostalo doma, prosi Boga za srečen izid vojske in za bojavnike na bojišču. Zakaj je Nemčija v sedanji vojski tako zmagovita? Ker strah božji preveva njene poveljnike in celo armado. Pri vsakem polku, ki se ramo ob rami bori tukaj z nami, je katoliški duhovnik in protestantovski pastor. Priporočam, da se najpošljejo vsi tisti, ki so hujskali ali še hujskajo zoper duhovščino, semkaj na bojišče v Karpate. Jamčim vam, da se bodo tudi ti ljudje naučili v nekaj tednih moliti.“ — Priobčujemo brez dostavka.

Ravnateljstvo državnih železnic v Beljaku se poroča, kakor poročajo graški listi, v Ljubno na Zg. Štajersko.

Vojaški dopusti. Ministrsko predsedstvo poroča: Z ozirom na veliko važnost, da se hitro konča pomladansko poljsko delo, so se dovolili vojakom v zaledju kratki dopusti. Sedaj se je ta odredba razširila tudi na vinogradnike, ki so pod orožjem.

Velika tatvina. Iz Olomuca na Moravskem se poroča: Dne 13. maja je neznan zločinec vlomil v polkovno blagajno 16. dragonskega polka in je odnesel 40.000 K gotovine.

Znani morilec Hofrichter v norišnici. Znani morilec in bivši avstrijski nadporočnik Hofrichter, ki je zastupil tri avstrijske častnike generalnega štaba z namenom, da bi hitreje avanziral, se nahaja sedaj v deželni norišnici v Steinhorfu na Nižje-Avstrijskem, kamor so ga prepeljali iz vojaške kaznilnice v Möllersdorfu. V zadnjem času se mu je zmračil um.

Potres v Italiji. V italijanski pokrajini Umbrija so po noči dne 10. na 11. maja čutili močan potresni sunek. Zemlja se je sedemkrat stresala.

Žetev v Italiji. „Frankfurter Zeitung“ poroča iz Rima, da je italijansko poljedelsko ministrstvo izdalo uradno poročilo o stanju letošnje žetve v Italiji. Po tem poročilu bo letošnja žetev (pšenica in rž) za približno deset milijard dvojnih meterskih stotov večja od lanske.

Velikanske povodnji v Rusiji. V Rusiji vladajo tako grozne povodnji, kakoršnih še celo stari ljudje ne poznajo. Velikanske reke kot Volga, Dnjepr, Dnestr i. t. d. so poplavile cele okraje. V mestu Balašov je uničenih 250 hiš in nešteto železniških in drugih mostov. Med Volgo in Moskvo je ustavljen ves promet. Škoda, ki so jo povzročile povodnji, se ne more niti približno preceniti. Tudi je že utonilo več sto oseb.

Plačilni nalogi za zemljiške davke odpadejo. Davčna uprava razglasa, da letos ne bodo pošiljale davkarije posebnih plačilnih nalogov za plačevanje zemljiških davkov, ker je svota zemljiškega davka itak označena v vsaki davčni knjižici.

Novi dvekronski bankovci. Ker sobili dvekronski bankovci, ki se sedaj nahajajo v prometu, vsled pomanjkanja časa izgotovljeni v veliki naglici in se sedaj nahaja veliko število ponarejenih dvekronskih bankovcev v prometu, bo vlada izdala nove papirnate dvekronske bankovce, ki bodo sicer iste velikosti, toda umetniško tako dovršeni, da jih z lahka ne bo mogoče ponarejati. Z izdajo se bo pričelo mesca junija.

Samo 1 kg ovsa na dan. Ministrstvo je izdalo naredbo, s katero se določa, da se od dne 17. maja naprej sme uporabljati za krmljenje konj na dan samo 1 kg ovsa za enega konja. Prestopke zoper to naredbo bi kaznovala politične oblasti z denarno globo do 5000 K, oziroma z zaporom do 6 mesecev.

Spravljanje sena in skrb za pašnike. Poljedelsko ministrstvo je izdalo dne 6. maja odredbo, katera določa, da se morajo letos travniki in pašniki (v nižavah in planinah) popolnoma izrabiti, da se tako zagotovi napredek in vzdrževanje naše živinoreje. Žetvene komisije morajo skrbeti, da se za posestva, kojih posestniki so bili mobilizirani in kjer primanjkuje delavcev za spravljanje sena in otave, vse potrebno ukrene, da se pridelki ob pravem času spravijo. Žetvene komisije morajo do dne 1. junija poročati, ali se bodo vsi travniki, pašniki in planine izrabile za krmo, oziroma pašo, ali ne. Politične okrajne oblasti lahko posestnika travnikov ali pašnikov, ki niso izrabljeni, pozovejo, ako do konca junija ni spravil sena ali ni pasel živine na pašniku, da dotična zemljišča prepusti drugim, da ali travo pokosijo za suho krmo, ali pa pašnik izrabijo za pašo. Ako v določenem roku posestnik ne izvrši uradnega navodila, sme politična oblast dotične travnike in pašnike brezplačno odstopiti občini, v kateri leži dotično posestvo. Če pa kaka sosedna občina bolj nujno potrebuje travnike ali pašnike, se lanko isti odstopijo. Občina sme seno samo spraviti ali oddati posameznim občanom in sicer zastoj ali pa za nizko odškodnino. Isto velja glede pašnikov v nižavah in planinah. Občina sme na dotičnih travnikih in pašnikih uporabiti vse ceste, ki so potrebne, ali pa nove napraviti, in sploh vse ukreniti, kar je nujno potrebno za izrabljanje zemljišča. Dohodek travnikov in pašnikov pri-

pada popolnoma občini ali pa dotičniku, kateremu je občina uporabo travnika ali pašnika prepustila. Lastnik zemljišča nima nikake pravice, zahtevati kako plačilo ali odškodnino. Ugovor proti tej odločbi je nedopustljiv. Kdor se ne ravna po teh določilih, se lahko kaznuje z denarno globo do 1000 K, ali pa z zaporom do enega mesca. Vrti, gaji in gozdovi so pri tej odredbi izvzeti. — Navodila, ki jih daje vlada z raznimi odloki, so res vsega uvaževanja vredna, a omeniti moramo, da so na primer skoro vsa izdana zelo pozno, ko se ne da več natančno izvesti. V tem oziru je želeti spremembe!

Žetvene komisije. Glasom naredbe c. kr. nameštva so poslali sezname udov žetvenih komisij, ki se morajo sestaviti v vsaki občini, c. kr. žetvenemu komisarju, ki je nastavljen za dotični okraj. C. kr. vinarski nadzornik gospod Franc Matjašič v Gradcu se ni sprejel od vseh občin takih seznamov. Z ozirom na ministrsko naredbo z dne 5. avg. 1914 drž. zak. br. 200 in na oklice dne 26. marca t. l., ki smo ga objavili pred kratkim v našem listu, se pozivajo občinski uradi, da seznam kmalu upošljejo. Ako bi se želelo v predstojeci zadevi še kje natančnejših pojasnil, naj se to zgoraj imenovanemu takoj naznani.

Popis letošnje žetve. C. kr. poljedelsko ministrstvo je z odlokom z dne 20. aprila 1915 odredilo, da morajo občinska predstojništva sporazumno z občinskimi žetvenimi komisijami sestaviti zanesljive podatke o obdelanih zemljiščih, na katerih so se nasadili, oziroma posejali važnejši poljski pridelki. Ob enem morajo županstva, oziroma žetvene komisije, podati politični oblasti poleg podatkov o obdelanih zemljiščih tudi sezname o domnevanem uspehu letošnje žetve. V ta namen so dobila županstva te dni od c. kr. okrajnih glavarstev potrebna navodila in izkazne pregledne tiskovine. Te tiskovine morajo župani do določenega roka pravilno izpolnjene vposlati okrajnemu glavarstvu. Pregledne tiskovine so tako razdeljene, da se mora vsaka vrsta poljskih pridelkov posebej vpisati. Na primer: zimska in jara pšenica, zimska in jara rž, ječmen, oves, koruza, krompir, pesa in repa. Župani ali člani žetvenih komisij, ki sestavljajo pregledne tiskovine, morajo v posamezne razpredelke vpisati le številke in sicer se mora navesti velikost nasajenega prostora (njive) le v hektarjih. (En hetar je približno 1/4 orala.) Ta številka se vpiše v razpredelke I. Pričakovani uspeh žetve (razpredelke II) se označi v kilogramih in ne v hektolitrih ali mernikih. Povprečno se navadno računajo mernik žita 40 do 50 kg. Uspeh žetve se mora natanko presoditi in domnevana množina posameznih pridelkov vpisati. Župani ali žetvene komisije si naj pripravijo same zase seznam za vsakega posestnika. Okrajnemu glavarstvu pa se mora poslati le eden pregledni izkaz o stanju obdelanih zemljišč in o domnevanem uspehu letošnje žetve. Če bi županu ali članom žetvene komisije kaka stvar ne bila jasna, naj se obrne za nasvet do pristojnega c. kr. žetvenega komisarja ali do okrajnega glavarstva. — Na uradnem mestu se nam zatrjuje, da se je ta popis le za to odredil, da ima vlada sliko, kako daleč bomo izhajali z živili, ki jih v naših krajih pridelamo. Nihče se naj ne boji, da bi oblast kak pridelok na njivi posestniku s silo odzvela ali rekvirirala.

Železniški promet na južni železnici o Binkoštih. Ravnateljstvo južne železnice javlja, da južni železnici letos o binkoštnih praznikih ne bo mogoče, ukreniti glede osebnega prometa vse potrebno v isti meri, kakor je mogla ukreniti v mirovnem času in se bo torej moral letos izvršiti le omejen osebni promet, to je, vozilo ne bo toliko osebnih vlakov, kakor navadno druga leta. Zatorej se priporoča, da si kar vsak, kdor namera odpotovati, uredi to svoje odpotovanje tako, da bo odpotoval ali dan poprej, ali dan pozneje.

Osebni promet na južni železnici omejen. Od dne 15. t. m. naprej odpadejo na južni železnici sledeči vlaki, ki so dosedaj redno vozili in sicer: Vlak št. 41 Gradec—Maribor (glavni kolodvor) iz Gradca ob 8. uri 8 minut predpoldne, prihod v Maribor ob 9. uri 56 minut predpoldne; vlak št. 46 Maribor—Gradec, iz Maribora ob 6. uri 37 minut zvečer, prihod v Gradec ob 8. uri 15 minut zvečer; vlak št. 73 Maribor—Ljubljana, odhod iz Maribora ob 5. uri 40 minut zjutraj, prihod v Ljubljano ob 10. uri 11 minut predpoldne, in vlak št. 76 Ljubljana—Maribor, odhod iz Ljubljane ob 6. uri 22 minut zvečer, prihod v Maribor ob 10. 38 minut zvečer.

Maribor. V nedeljo, dne 16. maja, se je vršil občini zbor mariborske plačilnice štajerske splošne delavske bolniške blagajne, ki ima svoj sedež v Gradcu. K plačilnici spadajo industrijelna in druga podjetja v Mariboru, Rušah, Falu, Bistrici in Pragerskem. Članov je čez 1900. Občnega zbora pa se je udeležilo le 10 članov. Za delegata na glavni občini zbor v Gradcu je bil izvoljen železničar F. Križan.

Maribor. Dne 15. t. m. je umrl v rezervni bolnišnici št. 1 v Mariboru pešec 47. pešpolka, 9. stotnije, Jurij Bukošek, doma iz Studencev pri Mariboru, na posledicah rane, dobljene od krogle. Pogreb se vrši v ponedeljek dne 17. maja ob 3. uri popoldne na pokopališče v Studencih.

Maribor. Dne 12. maja je umrla Ana Lininger, soproga tukajšnjega trgovca. — Dne 14. maja pa je umrla sprevodnikova žena Ivana Wolf.

Z Murskega polja se nam piše, da bi ljudje radi vedeli, ali jim vojaki smejo jemati živež, kot jajca, moko, sadje ali celo živino, ali če si smejo sami je-

mati drva itd. V pomirjenje lahko naznanimo, da vojaki vsega tega ne smejo. Vojaki dobijo živež in kurivo od svoje vojaške uprave. Sam vojak ne sme vzeti niti enega polena, niti enega jajca. Če bi se to pa vkljub temu kje zgodilo, kar pa ni pričakovati, se lahko pritožite pri komandantu; če to ne bi zadostovalo, pri županu in po njem pri glavarstvu. Sploh si je treba zapomniti, da vam zastoj ne sme nihče nič odvzeti, proti plačilu pa, ako je pri kupovanju zraven tudi zastopnik okrajnega glavarstva.

Novacerkev pri Celju. Iz ruskega ujetništva se je oglasil tukajšnji učitelj g. Rudolf Zupanek. Zadnje njegovo poročilo z bojišča je bilo datirano z dnem 16. decembra 1914. Nahaja se sedaj v mestu Kaahka gubernije Srednja Azija. Po petih dolgih mescih je zopet posijalo solnce zapuščeni ženi in malima sinkoma. To v tolažbo onim, ki nestrno pričakujejo poročil svojih dragih.

Soštanj. Tukajšnji hotel „Avstrija“ je kupil g. Zdravko Vasle, dosedaj gostilničar v Narodnem domu v Konjicah. Obče priljubljenemu in podjetnemu možu v novem podjetju obilo uspehov.

* „Sv. Križev pot za vojni čas.“ Ta knjižica se zopet dobiva v Cirilovi tiskarni v Mariboru. 100 komadov stane s poštnino vred 7 K 50 v, 50 komadov 4 K, 25 komadov 2 K, 10 komadov 90 v. Denar naj se pošlje naprej ali pa v znakmah.

Zadnja poročila došla v ponedeljek dne 17. maja.

Najnovejše avstrijsko uradno poročilo.

Dunaj, 16. maja.

Avstrijski generalni štab uradno razglasa:

Na Rusko-Poljskem zasledujejo avstrijsko-nemške čete južno od spodnjega toka reke Pilice rusko armado, so gorovnatu ozemlje pri Kielcah notri do gornjega toka reke Kamiene očistile sovražnika in so prodrle ob reki Visli notri do višin severno od Klimontova.

Na črti reke San Rudnik—Przemysl so naše čete zapodile v beg ruske zadnje čete ter jih pregnale z zahodnega brega reke, pri čemur so ujele več tisoč Rusov.

Armade, ki so prodirale iz gozdnatih Karpatov, nadaljujejo svoje prodiranje. Včeraj dne 15. t. m. je bila v ozemlju višine Magiere razpršena močna ruska zadnja straža, zaplenjenih je bilo 7 ruskih topov, 11 strojnih pušk ter ujetih čez 1000 Rusov.

Naše čete so predpoldne z godbo ukorakale v mesto Sambor. Prebivalstvo je sprejelo naše vojake z velikanskim navdušenjem.

V južno-izhodnem delu Galicije so bili severno od mesta Kolmea odbiti novi ruski napadi, naše čete so odvzele Rusom važno opiralno točko. Ob reki Prut notri do državne meje vlada razmeroma mir.

Najnovejše nemško uradno poročilo.

Berolin, 16. maja.

Iz velikega vojnega stana se uradno razglasa:

V ozemlju mesta Ščavli je bil brez truda odbiti ruski napad. Število Rusov, ki so bili v zadnjih dneh tamkaj ujeti, znaša čez 1500 mož. Ob Dubisi, severno-zahodno od Ugiana, se je moral manjši nemški oddelek umakniti pred močnimi ruskimi četami. Nemški oddelek je izgubil dva topova. Dalje proti jugu pri Ciragoli so nemške čete zapodile Ruse v beg, pri čemur je bilo ujetih 120 Rusov. Severno in južno od Avgustova ter ob obeh straneh Omuleva so bili vsi ruski ponočni napadi odbiti in ujetih je bilo 245 Rusov.

Med Pilico in gornjim tokom reke Visle ter na črti Sambor (40 kilometrov južno-izhodno od Przemysla)—Stryj—Stanislav prodirajo združene armade. Ob spodnjem toku reke San—n sicer severno od Przemysla, so se Rusi postavili v bran.

Nemški podmorski čolni v Sredozemskem morju.

Angleški poslanik v Atenah je dobil od angleškega admirala, ki poveljuje angleškemu vojnemu brodogovju pred Dardanelami, poročilo, da se nahajajo nemški podmorski čolni že tudi v Sredozemskem morju. Ateniški listi poročajo, da se je pojavil nemški podmorski čoln pri rtu Oro na otoku Enpeco v Sredozemskem morju.

Ustaja na Portugalskem.

Iz Madrida se poroča: V Lizboni, glavnem mestu Portugalske, v Portu in drugih večjih portugalskih mestih so izbruhnili prav resni nemiri. Nemirov se je baje udeležilo tudi portugalsko vojno brodogovje. Zveze med mesti Coimbra, Porto, Santarem in Lizbono so pretrgane. Oddelek portugalskega vojnega brodogovja, ki je zasidran pred izlivom reke Taje v morje, vodi vse ustaško gibanje. Čete niso v stanu udeležiti ustaškega gibanja. V Lizboni so ustaši proglasili novo vlado. Krožijo vesti, da je bil predsednik ljudske vlade, Costa, umorjen.